

Аліна Душкевич

Аспірантка

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

Чернівці, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-7838-9616>dushkevych.alina@chnu.edu.ua

ФУНКЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ І ТЕМАТИЧНІ ЛЕКСИЧНІ ГРУПИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФАХОВОЇ МОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається функційні особливості термів інклюзивної освіти та тематичні лексичні групи англійської фахової мови інклюзивної освіти. Актуальність теми дослідження визначається тим, що в умовах різного навчального середовища фахівці потребують систематизації лексичного пласту фахової мови інклюзивної освіти для ефективної професійної комунікації. Основна увага приділена розподілу фахової лексики на тематичні групи, котрі охоплюють поняття особливих освітніх потреб та інвалідності (ООП), інклюзії та різноманітності (інклюзія, різноманітність, рівність, рівний доступ, інклюзивний клас). Дослідження спрямоване на вивчення ключових термінів, які формують професійний словник фахівців інклюзивної освіти, а також на опис функційних фахових лексичних одиниць, що відображають сучасні концепції інклюзивної освіти. Матеріалом дослідження слугують англійські освітні програми британських університетів, глосарії інклюзивної освіти, законодавчі та нормативні документи з питань освіти, ресурси міжнародних організацій, таких як ЮНЕСКО та ЮНІСЕФ. Методологія дослідження ґрунтується на контент-аналізі, порівняльному та семантичному аналізі термінологічних одиниць фахової мови інклюзивної освіти. За результатами дослідження визначено, що англійська фахова мова інклюзивної освіти характеризується високим рівнем термінологічної системності, соціокультурної насиченості та функціональної спрямованості на ООП. У свою чергу розвиток лексики можна визначати внутрішнім педагогічним та освітніми чинниками, міжнародним досвідом, міжкультурними контактами та сучасними освітніми практиками. Виокремлені тематичні групи фахової мови інклюзивної освіти сприяють більш точному розумінню механізмів формування інклюзивного дискурсу.

Ключові слова: фахова мова інклюзивної освіти; тематична лексична група; контент-аналіз; дискурс аналіз; термінологічна одиниця.

1 ВСТУП

Нині в освітньому просторі, де зростає різноманіття учнівських груп та поширюються практики інклюзивного навчання, підвищується потреба педагогів у чіткій та професійній комунікації. Це проявляється у зростанні ролі спеціалізованої англійської лексики інклюзивної освіти, яка описує поняття рівного доступу, підтримки, адаптації та роботи з ООП. Дослідження мовних особливостей таких термінів дозволяє простежити їх функціональне значення в професійній комунікації, виявити семантичні зв'язки між поняттями інклюзії та різноманітності, окрім цього оцінити вплив сучасних освітніх практик та міжнародного досвіду на формування й розвиток англійської фахової лексики інклюзивної освіти.

Постановка проблеми. Освітня практика, де інклюзивний підхід поступово перетворюється з окремого напрямку на цілісну систему, сприяє виникненню потреб в упорядкуванні та точному описі спеціалізованої фахової лексики. Незважаючи на активний розвиток інклюзивного дискурсу, значна частина термінів уживається неоднаково в різних освітніх контекстах, що ускладнює професійну комунікацію й призводить до смислових розбіжностей. Тож, проблема полягає у визначенні та аналізі тих мовних одиниць, які забезпечують ефективне спілкування фахівців, і водночас окресленні принципів, за якими

формується лексичний фонд англomовної інклюзивної освіти. Систематизація та поділ фахової лексики на тематичні групи впливає на формування цілісного уявлення про структуру інклюзивного освітнього простору. Подібна стратифікація дозволяє впорядкувати терміни, що описують різні аспекти роботи з учнями з особливими освітніми потребами, сприяє формуванню узгодженої термінологічної бази та допомагає уникати неоднозначностей у професійній взаємодії. Тематичні групи окреслюють понятійні межі та дозволяють простежити, як змінюється та розширюється інклюзивний дискурс під впливом нових педагогічних підходів та міжнародних стандартів. Вивчення функцій лексичних одиниць фахової мови інклюзивної освіти дає змогу виявити, яким чином терміни слугують інструментами професійної взаємодії. Кожен термін розкриває певне поняття та виконує комунікативну, пояснювальну, координувальну або нормативну функцію. Чітке розуміння цих функцій забезпечує точність у передаванні інформації між педагогами, асистентами, адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу. Аналіз функцій спеціалізованої лексики є необхідною умовою для налагодження ефективної, узгодженої та прозорої комунікації в інклюзивному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна інклюзивна освіта розглядається як організаційна чи педагогічна проблема, поряд із цим і як міждисциплінарне явище, що потребує системного розуміння термінології та мовних засобів професійної комунікації. За авторською розробкою дослідниці М.А. Ажажі, у статті пропонується створення системи державної політики у сфері інклюзивної освіти у вищій школі через забезпечення доступності та адаптованості навчального середовища, запровадження інноваційних методик і матеріалів, забезпечення психологічного комфорту студентів з ООП, а також формування комплексної системи підтримки та розвитку їх професійних і комунікативних компетенцій. (Ажажа, 2019, с. 4). Науковець Т.Ф. Букшина наголошує на необхідності створення умов у загальноосвітніх закладах, які забезпечують рівний доступ до навчання для всіх учнів, включно з дітьми з особливими освітніми потребами, через цілеспрямовану соціальну взаємодію, розвиток когнітивних, соціальних та емоційних навичок, орієнтацію на сильні сторони та інтереси кожного учня, до того ж, через поступове удосконалення системи педагогічної підтримки та професійної підготовки вчителів і фахівців, що гарантує ефективне впровадження інклюзивної освіти (Букшина, 2012, с. 41). Дослідники Г.А. Грищенко та Т.О. Лукіна визначили, що під час формування навчальних програм і підручників необхідно враховувати обмеження існуючих моделей, фінансові та кадрові аспекти, а ще прагнути до створення максимально адаптованого і доступного навчального середовища для студентів з особливими потребами (Грищенко, Лукіна, 2020, с. 32). Отже, ефективна інклюзивна освіта все ж таки вимагає адаптованого середовища, підтримки педагогів і врахування індивідуальних потреб учнів.

Мета статті. Сформувані тематичні групи фахової лексики мови інклюзивної освіти та описати їх функційне призначення для фахової комунікації. Відповідно до мети визначено такі завдання дослідження: 1) окреслити основні тематичні групи лексики інклюзивної освіти шляхом контент-аналізу фахових текстів; 2) за частотним параметром вживання виокремити ключові терміни, що використовуються для опису особливих освітніх потреб, інклюзії та різноманітності; 3) проаналізувати функціональні характеристики лексичних одиниць та їх роль у професійній комунікації педагогів та фахівців у сфері інклюзивної освіти.

2 МЕТОДИ

У дослідженні застосовано комплекс методологічних підходів, що забезпечив ґрунтовне й всебічне опрацювання лексичного матеріалу інклюзивної освіти. Для формування корпусу фахових лексичних одиниць використано метод суцільної вибірки, що дозволив охопити весь наявний масив текстів та забезпечити репрезентативність зібраних даних. Метод дискурс-аналізу застосовано з метою виявлення варіативності лексичних одиниць фахової мови інклюзії в професійному дискурсі та для визначення функціонального навантаження кожного терміну у різних типах фахових текстів. Це дозволило простежити, як окремі лексеми

виконують комунікативні функції, відображають концептуальні особливості інклюзивної освіти та моделюють професійну комунікацію у межах академічного та прикладного дискурсу. Метод контент-аналізу емпіричного матеріалу був використаний для систематизації відібраних лексичних одиниць за тематичною спільністю, а також для кількісного оцінювання їхнього уживання у фахових текстах. Завдяки цьому підходу стало можливим встановити закономірності використання термінів, визначити частотність повторення ключових лексичних одиниць та простежити тенденції формування лексичних груп у професійній комунікації. Тематичний аналіз лексичних одиниць забезпечив можливість інтерпретативного опису їхнього функціонування у межах визначених тематичних груп, а також оцінити частоту та закономірності появи певних груп у різних видах фахових текстів. У результаті такого підходу вдалося чітко окреслити взаємозв'язок між лексичними одиницями та їх комунікативними функціями, що сприяє глибшому розумінню структурних і семантичних аспектів мови інклюзивної освіти.

3 РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ

Аналіз нормативних документів та міжнародних рекомендацій дозволяє виділити кілька основних тематичних груп англійської фахової мови інклюзивної освіти. Насамперед, це лексика, пов'язана з організаційною та правовою складовою інклюзії, що охоплює поняття законодавчих актів, стандартів освіти та ролі педагогічних працівників у створенні інклюзивного середовища (Наказ від 18.10.2019 № 1310; *About complete general secondary education*, 2020). До цієї групи належать терміни, що описують права дітей з особливими освітніми потребами, механізми підтримки та участі у навчальному процесі.

Чітко виокремлюється група термінів, що описують конкретні категорії учнів з різними типами потреб: фізичними, сенсорними, когнітивними чи психоемоційними особливостями. Такі терміни мають чітку семантичну структуру та допомагають педагогам диференціювати підходи до навчання та корекції розвитку (Parent Information Center on Special Education, 2015; European Agency for Special Needs and Inclusive Education).

Третя тематична група охоплює комунікативну лексику, яка забезпечує ефективну взаємодію між педагогами, учнями та батьками. До неї входять поняття інклюзії, різноманітності, рівності доступу до освіти, взаємодії в команді, підтримки та супроводу учнів. Ця група лексики критично важлива для формування професійної компетенції педагогів і дозволяє забезпечувати комунікативну ефективність у повсякденній практиці (Global Education Monitoring Report Team, 2020; UNESCO, 2016).

Кількісний аналіз фахових лексичних одиниць в текстах інклюзивної освіти зазначив переважання групи комунікативної лексики, що охоплює поняття підтримки, співпраці, доступності та залучення. Це можна пояснити тим, що сучасні підходи до інклюзії зосереджені на характеристиках учнів чи нормах функціонування закладів освіти, а також на взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. У нормативних рекомендаціях і практичних посібниках значна увага приділяється питанням командної роботи, партнерства з батьками, узгодженню педагогічних дій та вибудовуванню сприятливого психологічного середовища. Лексика цієї групи трапляється частіше, адже вона відображає ключові цінності інклюзивної освіти та реальні потреби професійної комунікації в освітній практиці.

Функціональна роль лексики інклюзивної освіти полягає в її здатності структурно організовувати інформацію, сприяти точності професійного спілкування та створювати загальне розуміння основних концепцій інклюзії. Лексичні одиниці виконують кілька взаємопов'язаних функцій: описову, нормативну та регулятивну. Описова функція забезпечує точне визначення категорій учнів та методів навчання. Нормативна функція підтримує дотримання стандартів і правових норм. Регулятивна – формує поведінкові та організаційні моделі взаємодії в інклюзивному середовищі (UNESCO, 2025; UNICEF, 2017).

Ключові терміни, такі як “inclusive education”, “special educational needs”, “differentiated instruction”, “accessibility”, “diversity”, “participation”, мають багаторівневу семантичну

структуру та можуть виконувати інформаційні та емоційно-мотиваційні функції. Вони передають зміст конкретного явища, формують у педагогів професійні установки щодо толерантності, співпраці та індивідуального підходу до учнів (UNESCO, 2016; Global education monitoring report, 2020).

Використання систематизованих тематичних груп у професійній комунікації дозволяє педагогам більш ефективно планувати навчальний процес, організовувати командну роботу та забезпечувати якісну підтримку учнів з особливими потребами. Лексика інклюзивної освіти виступає основою для розробки навчальних програм, методичних рекомендацій та підвищення кваліфікації педагогів, оскільки вона дозволяє стандартизувати термінологію та забезпечує однозначне розуміння ключових понять у різних освітніх контекстах (Наказ від 18.10.2019 № 1310; UNESCO, 2025).

Крім того, тематичні групи сприяють формуванню професійної ідентичності педагогів, розширюють їх комунікативні можливості та забезпечують міжкультурну компетентність у роботі з різними категоріями учнів. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації освіти така компетентність стає необхідною для інтеграції кращих світових практик інклюзивної освіти в національні освітні системи (UNESCO, 2020; UNICEF, 2017).

Сформуємо чотири групи на основі проведеного контент-аналізу джерел і часто вживаних термінів й понять британськими університетами. У загальній класифікації термінів інклюзії та педагогічних підходів виділяються ключові поняття та джерела. До першої групи «Загальні поняття і терміни інклюзії» належать: Inclusive Education – інклюзивна освіта (Кульбіда, 2024, с. 110); Equality, Diversity and Inclusion (EDI) – рівність, різноманіття та інклюзія (Кульбіда, 2024, с. 110); Equality Act 2010 – Закон про рівність 2010 року (Кульбіда, 2024, с. 110); Protected characteristics – захищені ознаки (характеристики) (Кульбіда, 2024, с. 110); Inclusive Dialogue Guide – посібник із інклюзивного спілкування (UCL) (Горішна, 2020, с. 7). У другій групі «Учасники освітнього процесу (студенти)» розглядаються найчастотніші терміни: Students with disabilities – студенти з інвалідністю (person-first language) (University of Oxford; University of Oxford, 2024); Specific Learning Difficulties (SpLD) – специфічні труднощі навчання (дислексія, дискалькулія тощо) (University of Oxford; University of Oxford, 2024); Learning Support / Support Needs – навчальна підтримка / потреби підтримки (Кульбіда, 2024, с. 123). Третя група «Педагогічна практика та навчальні підходи» включає: Student Support Plan (SSP) – індивідуальний план підтримки студента (University of Oxford; University of Oxford, 2024); Disability Advisory Service (Oxford) – служба з питань інвалідності (University of Oxford; University of Oxford, 2024); Disability Resource Centre (Cambridge) – центр ресурсів з інвалідності (Горішна, 2020, с. 7); AccessAbility / ADRC – служби підтримки студентів у Exeter та Cambridge (University of Oxford, 2024); Wellbeing Support – підтримка добробуту (University of Oxford; University of Oxford, 2024); Inclusive Teaching Guide / IncludED Guide – посібник «IncludED» університету Оксфорда (Горішна, 2020, с. 7). Відповідно, до четвертої групи «Інклюзивний дискурс та методологія» відносимо частотні лексеми: Discourse / Educational Discourse – дискурс / освітній дискурс (Горішна, 2020, с. 7); Critical Discourse Analysis (CDA) – критичний дискурс-аналіз (Горішна, 2020, с. 7); Equality and Anti-discrimination discourse – дискурс рівності та недискримінації (Кульбіда, 2024, с. 123).

Таблиця 1. Кількісний розподіл уживаності термінологічних одиниць

Тематична група	Кількість лексем у групі	Уживаність лексичних одиниць
«Загальні поняття і терміни інклюзії»	15	45
«Учасники освітнього процесу (студенти)»	10	30
«Педагогічна практика та навчальні підходи»	12	40
«Інклюзивний дискурс та методологія»	8	25

Кількісне наповнення тематичних груп свідчить про переважання уживаності термінів групи «Загальні поняття і терміни інклюзії», що зумовлено активним вживанням базових понять інклюзивної освіти, нормативно-правових термінів та ключових концепцій, які

формують фундамент розуміння інклюзії у британських університетах та слугують основою для формування освітньої політики та стандартів практики. Наступною за частотою є група «Педагогічна практика та навчальні підходи», де концентрується значна кількість термінів, що описують конкретні методики, інструменти, ресурси та сервіси підтримки студентів з особливими освітніми потребами, підкреслюючи практичну спрямованість англomовного фахового дискурсу. Група «Учасники освітнього процесу (студенти)» демонструє помірну уживаність лексем, зосереджених на характеристиках студентів, їхніх навчальних та соціально-психологічних потребах, а також на взаємодії з педагогами, що відображає індивідуалізований підхід до навчання. Найменшу частоту вживання має група «Інклюзивний дискурс та методологія», що підкреслює специфічний аналітичний та теоретичний контекст термінів, їх використання у наукових дослідженнях, освітніх стандартах і професійних рекомендаціях, акцентуючи увагу на методологічних засадах інклюзії та формуванні критичного осмислення освітньої практики.

4 ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, тематичний розподіл англійської фахової мови інклюзивної освіти дозволяє класифікувати лексичні одиниці за сенсовими групами та чітко визначити їх функціональне призначення у професійній діяльності педагогів. Систематизація ключових термінів та виразів сприяє підвищенню ефективності комунікації між фахівцями, забезпечує точність у плануванні та реалізації інклюзивного навчання, а також підтримує постійний професійний розвиток педагогів у динамічному та різноманітному сучасному освітньому середовищі. Аналіз термінів та понять у чотирьох тематичних групах демонструє, що інклюзія в освіті охоплює загальні концепції рівності, доступності та різноманіття, специфічні аспекти підтримки студентів з ООП, педагогічні підходи та методики навчання, а також дискурсивні практики, що забезпечують ефективну комунікацію й взаємодію в освітньому процесі. У сукупності ці групи формують цілісне та глибоке розуміння інклюзивного освітнього середовища, акцентуючи увагу на важливості міжособистісної взаємодії, адаптації освітніх програм та впровадження інноваційних методів навчання. Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні лексико-семантичного аналізу англійської фахової мови інклюзивної освіти, вивченні міжмовних відповідників ключових термінів у перекладацькій практиці, а також у розробці рекомендацій щодо оптимізації професійної комунікації та підвищення якості інклюзивного навчання на міжнародному рівні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Ажажа М.А. (2019). Державна політика України щодо інклюзивної освіти в умовах професійної підготовки молоді. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 2. 6 с. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1393>
- Букшина Т.Ф. (2012). Інклюзивна освіта: методологічні та законодавчо-нормативні засади. *Реферативний огляд*. 41 с. https://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/ref_oglyad_2013_5_Inkluzivna_osvita.pdf
- Горішна Н.М. (2020). Інклюзивна освіта: підходи до розуміння та виклики розвитку. 7 с. <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/download/74/75/144>
- Грищенко Г.А., Лукіна Т.О. (2020). Державна політика щодо запровадження інклюзивної освіти: зарубіжні підходи та українські реалії. *Східноєвропейський науковий журнал*. №9(61). С. 27–36. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722077/1/%D0%9B%D1%83%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0_EESA_9_61_september_2020_part_%D1%80%D1%80_3_27-36.pdf
- Кульбіда С.В. (2024). Інклюзивна освіта осіб з особливими освітніми потребами у європейському досвіді. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови; зб. наук. Праць*, 2(25), 108–123. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744001/1/2%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2C%202024%2B%2B.pdf>
- Наказ про типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі» (2019). *Наказ від 18.10.2019 № 1310*. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1310729-19#Text>
- About complete general secondary education.(2020). *Information of the Verkhovna Rada (VVR)*, № 31, Article 226. 47

- p. [https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/116135/UKR-116135%20\(EN\).pdf#:~:text=Article%2020,a%20person%2C%20effective%20involvement%20and](https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/116135/UKR-116135%20(EN).pdf#:~:text=Article%2020,a%20person%2C%20effective%20involvement%20and)
- European Agency for Special Needs and Inclusive Education. Glossary. <https://www.european-agency.org/resources/glossary#:~:text=This%20glossary%20is%20a%20collection,that%20they%20are%20related%20to>
- Global Education Monitoring Report Team. Global education monitoring report, 2020: Inclusion and education: all means all. (2020). *GEM Report*. UNESCO. 502 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373718>
- Parent Information Center on Special Education. (2015). Dictionary of Common Special Education Terms and Acronyms. 20 p. <https://picnh.org/wp-content/uploads/2018/06/dictionary-of-common-special-education-terms-and-acronyms.pdf#:~:text=Disability%3A%20a%20physical%2C%20sensory%2C%20cognitive%2C,are%20eligible%20for%20special%20education>
- UNESCO. (2025). Inclusion in TVET: a practical guide for formal, non-formal and informal TVET institutions. *International Centre for Technical and Vocational Education and Training*. 2025. 117 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000393633> (дата звернення: 10.11.2025).
- UNESCO. (2025). Inclusion. *Profiles Enhancing Education Reviews*. <https://education-profiles.org/europe-and-northern-america/ukraine/~inclusion>
- UNESCO. (2016). Training tools for curriculum development: reaching out to all learners: a resource pack for supporting inclusive education. UNESCO International Bureau of Education. 180 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243279>
- UNICEF. (2017). Understanding Article 24 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. *Inclusive education*. 8 p. https://www.unicef.org/eca/sites/unicef.org.eca/files/IE_summary_accessible_220917_0.pdf#:~:text=%E2%80%A2%20Inclusion%3A%20education%20environments%20that,Placing%20students%20with
- University of Oxford. Included: A guide to inclusive teaching. Oxford: Centre for Teaching & Learning, University of Oxford. https://wwwctl.ox.ac.uk/included-a-guide-to-inclusive-teaching?utm_source
- University of Oxford. (2024). Neurodivergent Education for Students, Teaching & Learning (NESTL) Toolkit. Oxford: Department of Education, University of Oxford. <https://www.education.ox.ac.uk/project/neurodivergent-education-for-students-teaching-learning-nestl/>

REFERENCES

- Azhazha, M.A. (2019). Derzhavna polityka Ukrayiny shchodo inklyuzyvnoyi osvity v umovakh profesiynoyi pidhotovky molodi [Ukraine's state policy on inclusive education in the context of vocational training for young people]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, №2, 6. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/28.pdf [in Ukrainian]
- Bukshyna, T.F. (2012). Inklyuzyvna osvita: metodolohichni ta zakonodavcho-normatyvni zasady [Inclusive education: methodological and legislative-regulatory foundations]. Referatyvnyi ohliad, 41. URL: https://dnbp.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/ref_oglyad_2013_5_Inkluzivna_osvita.pdf [in Ukrainian]
- Horishna N.M. (2020). Inklyuzyvna osvita: pidkhody do rozuminnya ta vyklyky rozvytku. 7 p. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/download/74/75/144> [in Ukrainian]
- Hryshchenko, H.A., Lukina, T.O. (2020). Derzhavna polityka shchodo zaprovadzhennya inklyuzyvnoyi osvity: zarubizhni pidkhody ta ukrayins'ki realiyi [State policy on the introduction of inclusive education: foreign approaches and Ukrainian realities]. *Skhidnoyevropeys'kyi naukovyy zhurnal*, 9(61), 27–36. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722077/1/%D0%9B%D1%83%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0_EESA_9_61_september_2020_part_%D1%80%D1%80_3_27-36.pdf [in Ukrainian]
- Kul'bida S.V. (2024). Inklyuzyvna osvita osoby z osoblyvymy osvithnyimi potrebamy v yevropeys'komu dosvidi. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shlyakhy rozbudovy*, 2(25), 108–123. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744001/1/2%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2C%202024%2B%2B.pdf> [in Ukrainian]
- Typova prohrama pidvyshchennya kvalifikatsiyi pedahohichnykh pratsivnykiv dlya roboty v umovakh inklyuzyvnoho navchannya v zakladakh zahal'noyi seredn'oyi osvity "Profesiyna diyal'nist' asystenta vchytelya v inklyuzyvnomu osvith'omu seredovyshchi" [A typical professional development program for teachers working in inclusive education settings in general secondary education institutions, entitled "The professional activities of a teacher's assistant in an inclusive educational environment"] (2019). *Nakaz vid 18.10.2019 № 1310*. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1310729-19#Text> [in Ukrainian]
- About complete general secondary education. (2020). *Information of the Verkhovna Rada (VVR)*. № 31, Article 226, 47. [https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/116135/UKR-116135%20\(EN\).pdf#:~:text=Article%2020,a%20person%2C%20effective%20involvement%20and](https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/116135/UKR-116135%20(EN).pdf#:~:text=Article%2020,a%20person%2C%20effective%20involvement%20and)
- European Agency for Special Needs and Inclusive Education. Glossary. URL: <https://www.european-agency.org/resources/glossary#:~:text=This%20glossary%20is%20a%20collection,that%20they%20are%20related%20to>
- Global Education Monitoring Report Team. (2020). Inclusion and education. GEM Report. UNESCO. 502 p. URL: <https://www.unesco.org/gem-report/en/publication/inclusion-and-education?hub=70285>

- Parent Information Center on Special Education. (2015). Dictionary of Common Special Education Terms and Acronyms. 20 p. URL: <https://picnh.org/wp-content/uploads/2018/06/dictionary-of-common-special-education-terms-and-acronyms.pdf#:~:text=Disability%3A%20a%20physical%2C%20sensory%2C%20cognitive%2C,are%20eligible%20for%20special%20education>
- UNESCO. (2025). Inclusion in TVET: a practical guide for formal, non-formal and informal TVET institutions. *International Centre for Technical and Vocational Education and Training*. 117 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000393633>
- UNESCO. (2025) Inclusion. Profiles Enhancing Education Reviews. <https://education-profiles.org/europe-and-northern-america/ukraine/~inclusion>
- UNESCO. (2016). Training tools for curriculum development: reaching out to all learners: a resource pack for supporting inclusive education. UNESCO International Bureau of Education. 180 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243279>
- UNICEF. (2017). Understanding Article 24 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Inclusive education, 8. https://www.unicef.org/eca/sites/unicef.org.eca/files/IE_summary_accessible_220917_0.pdf#:~:text=%E2%80%A2%20Inclusion%3A%20education%20environments%20that,Placing%20students%20with
- University of Oxford. Included: A guide to inclusive teaching. Oxford: Centre for Teaching & Learning, University of Oxford. https://wwwctl.ox.ac.uk/included-a-guide-to-inclusive-teaching?utm_source
- University of Oxford. (2024). Neurodivergent Education for Students, Teaching & Learning (NESTL) Toolkit. Oxford: Department of Education, University of Oxford. <https://www.education.ox.ac.uk/project/neurodivergent-education-for-students-teaching-learning-nestl/>

Alina Dushkevych. Functional Characteristics and Thematic Lexical Groups of English Professional Language in Inclusive Education. The article examines the functional features of inclusive education terms and thematic lexical groups of English professional language of inclusive education. The relevance of the research topic is determined by the fact that in different educational environments, specialists need to systematize the lexical layer of professional language of inclusive education for effective professional communication. The main focus is on the distribution of professional vocabulary into thematic groups covering the concepts of special educational needs and disabilities (SEND), inclusion and diversity (inclusion, diversity, equality, equal access, inclusive classroom). The study aims to examine the key terms that form the professional vocabulary of inclusive education specialists, as well as to describe the functions of professional lexical units that reflect contemporary concepts of inclusive education. The research material consists of English-language educational programs of British universities, glossaries of inclusive education, legislative and regulatory documents on education, and resources from international organizations such as UNESCO and UNICEF. The research methodology is based on content analysis, comparative and semantic analysis of terminological units of the professional language of inclusive education. The results of the study show that the English professional language of inclusive education is characterized by a high level of terminological consistency, sociocultural richness, and functional focus on SEND. In turn, the development of vocabulary can be determined by internal pedagogical and educational factors, international experience, intercultural contacts, and modern educational practices. The identified thematic groups of professional language of inclusive education contribute to a more accurate understanding of the mechanisms of inclusive discourse formation.

Keywords: professional language of inclusive education; thematic lexical group; content analysis; discourse analysis; terminological unit.

Received: November 15, 2025

Accepted: December 5, 2025